

УДК 336.14:332.12

Фатюха Н. Г.¹

Безродна І. О.²

¹ канд. економ. наук, доцент ЗНТУ

²ст. гр. ФЕУ-123, ЗНТУ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Згідно Бюджетного Кодексу України бюджетний процес – це регламентована нормами права діяльність, пов'язана із складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за їх виконанням, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України.

Бюджетні системи розвинених країнах мають різні форми державного устрою: унітарну (Франція, Італія, Японія) та федеративну (США, Канада, ФРН). Так, для федеративних країн характерною є трирівнева бюджетна система (федеральний бюджет, бюджети суб'єктів федерації (бюджети штатів, регіональні бюджети тощо) та місцеві бюджети), а бюджетна система в уні-

тарних країнах представлена двома рівнями бюджетів (державні і місцеві бюджети).

У федеративних державах види місцевих бюджетів визначені зазвичай федеральним законодавством та законодавством окремих суб'єктів федерації, в унітарних же чітко визначаються на загальнодержавному рівні. Існують країни, місцеві бюджети яких мають свої особливості. Так, у Іспанії до місцевих бюджетів включено також бюджети сумісних підприємств (так званих торговельних товариств), створених за участю держави.

Система місцевих бюджетів може включати різні види бюджетів, а саме: бюджети територіальних громад та інших органів місцевого самоврядування, а також бюджети державних утворень, які є суб'єктами федерації (наприклад, бюджети земель у ФРН, штатів у США, суб'єктів федерацій у РФ).

В зарубіжних країнах головним завданням є організація бюджетних відносин у середині бюджетної системи, яка відбувається між бюджетами центрального рівня і органами місцевого самоврядування. Самостійність місцевих бюджетів, прозорість і повнота бюджету, його виконання та контроль є головною ознакою розвитку бюджетної політики зарубіжних країн.

Місцеві бюджети складаються із доходної та видаткової частин. Так, у доходах місцевих бюджетів Бельгії неподаткові доходи дещо перевищують 30%, у доходах муніципалітетів США – 27%, Швеції – 15%, Норвегії – 14,5%, Австрії та Великобританії – 14%. Також важливим витоком доходів і фінансування видатків місцевих бюджетів є різноманітні міжбюджетні трансферти (гранти, державні дотації, субвенції та субсидії), а також запозичення.

Саме на задоволення соціальних потреб людини була спрямована фінансова політика таких держав, як США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Швеція. У видатках місцевих бюджетів значну частину складають асигнування на соціально – культурні об'єкти. Це, насамперед, витрати на початкові і середні школи. У Німеччині ці витрати становлять 25% видатків місцевих бюджетів, у Японії і Франції – більше 33%, а у бюджетах Великобританії і США – понад 40%. За рахунок місцевих бюджетів фінансується й охорона здоров'я. У Норвегії, Швеції, Фінляндії ці витрати становлять більше 50% бюджетних видатків.

Проаналізувавши зарубіжний досвід бюджетного процесу на місцевому рівні, можна зробити висновок про посилення зарубіжними країнами їх соціальної спрямованості.

В Україні запроваджено реформу бюджетної децентралізації. Реалізація цієї реформи на нинішньому етапі полягає в наступному: прийняття змін до Конституції України в частині децентралізації влади та визначення функцій місцевих громад; визначення прав та повноважень органів місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

Формування ефективної бюджетної політики є запорукою стабілізації динаміки соціально-економічного розвитку регіонів [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Малярчук, А. Зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів / Малярчук А. // Вісник ТАНГ. –2005.–№ 1.– С. 23–27.

2. Музика – Стефанчук О. Місцеві бюджети в зарубіжних країнах // Юридичний вісник України. – 2008. – № 42 (694).

3. Корень Н. В. Аналіз та оцінка реалізації бюджетної децентралізації в Україні / Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2242/>.

4. Балтіна А. М. Фінансові системи зарубіжних країн: навч. посіб. / А. М. Балтіна, В. А. Волохина, Н. В. Попова. – М.: Фінанси і статистика, 2007. – С. 112.

5. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей та ін. – К.: ЦУЛ, 2010. – С. 574.